

Studeren
kan
iedereen
leren

Studeren
kan
iedereen
leren

Pieter Busschaert

Schrijver: Pieter Busschaert

Coverfoto: Raf Vanhorebeek

ISBN: 9789402187977

© Pieter Busschaert

2019

1 Inleiding

Iedere leerling kan bijleren. Iedere leerling is dus op zoek naar een manier van studeren en is dus – bewust of onbewust – op zoek naar zijn of haar studiemethode. Voor sommige is dit een zeer makkelijke opdracht en vinden ze het antwoord vrij snel en moeten ze dit nooit meer aanpassen. Voor anderen is dit de start van een lange en moeizame weg die gepaard gaat met vele ontgoochelingen en problemen. Sommigen kunnen dit via het schoolse traject, anderen kunnen dit enkel buiten een schoolse context.

In dit boek wil ik de meest voorkomende en gekende methodes oplijsten en met jullie overlopen. Ik geef de voor- en nadelen. Daarnaast ga ik in op de valkuilen die iedere methode ook in zich draagt. Ik claim niet dat dit een

exhaustief werk is waar de ene waarheid in verkondigd wordt, maar hoop wel een aanzet te geven voor diegenen die op zoek zijn. Meer zelfs dit boek heeft niet als doel plots nieuwe methodes uit te vinden, maar wel om de gebruiken die ik leerlingen in mijn sessies 'Leren leren' probeer mee te geven op te lijsten en zo beschikbaar te stellen voor een groter publiek.

Ten slotte wil ik de volgende waarheid nog meegeven: "Iedere studiemethode is zo uniek als de persoon zelf." Geen van de onderstaande methodes is bedoeld om zelf zomaar over te nemen. Het doel is ze te interioriseren, ze eigen te maken, zodat ze even natuurlijk voor de student zijn als ademen. Neem ze dus niet als antwoord maar als roadmap.

1. Studeren: hoe gaat dat eigenlijk?

De dag van vandaag verwachten we veel van de kinderen. Ze moeten sportief, communicatief en slim zijn. Ieder kind moet op alle vlakken perfect zijn en vooral goed kunnen presteren, maar niet iedereen kan dit. We moeten begrijpen dat aanleg ook een belangrijke rol speelt. Kort gezegd, niet iedere voetballer heeft het talent om de volgende Lionel Messi te worden, maar we kunnen kinderen wel trainen dat ze op hun manier kunnen voetballen op het voor hun passende niveau.

De eerste stap in het proces van leren studeren is om te kijken naar wat we nodig hebben om te studeren. Op zich zijn de skills zeer basic en voor de hand liggend, maar toch zo complex in hun

eenvoud. We hebben een goed paar hersenen nodig. We zullen in het eerste gedeelte uitgaan van een normale ontwikkeling, maar zullen daarna ook even stilstaan bij 'ontwikkelingsstoornissen'.

1.1 Het menselijk brein

Het menselijk brein is een wonderlijk en vaak ook nog voor ons zeer mysterieus orgaan. Nu pas beginnen we inzicht te krijgen in de werking van het brein. Zo zijn er de computertomografie met röntgenstralen (CT-scan) en positronemissietomografie met radioactieve isotopen (PET-scan), waarmee zeer gedetailleerde driedimensionale beelden van de hersenen kunnen worden gemaakt.

Maar wat levert deze kennis van het 'rijpen' van het brein ons nu eigenlijk op? We kunnen alvast enkele opvallende

conclusies stellen. Ten eerste is de ontwikkeling van het brein niet klaar rond de puberteit. Dit staat in schril contrast met wat men vroeger dacht op grond van het feit dat de schedel een maximale omvang bereikt had. Als we dus spreken van morele ontwikkeling is er niet een lijn die we kunnen trekken tot een bepaalde leeftijd in het onderwijs. Inmiddels staat het immers vast dat de opbouw van het brein doorgaat tot ruim na de leeftijd van twintig jaar. De ontwikkeling gaat feitelijk door gedurende het hele leven en heeft dus niet enkel met school en onderwijs te maken. Recente studies tonen immers aan dat er tot op hoge leeftijd nieuwe neuronen en neuronenbanen kunnen ontstaan. Dit wordt nog meer onderstreept in populaire theorieën zoals deze van Carol Dweck die via de *growth mindset* wil aangeven dat deze plasticiteit nog steeds een zeer grote rol kan spelen.

Nog veel belangrijker: er ontstaan levenslang via nieuwe dendrieten en synapsen nieuwe verbindingen tussen neuronen en tevens wordt er (wat minstens even belangrijk is) levenslang 'gesnoeid' in de verbindingen. Als men bijvoorbeeld op vijftigjarige leeftijd leert jongleren, leidt dat tot duidelijk waarneembare veranderingen in bepaalde hersengebieden. Hierdoor worden zenuwvezels gebundeld en geïsoleerd, waardoor de communicatiesnelheid sterk toeneemt ('van inbelverbinding naar ADSL'). We kunnen dus stellen dat we onze hersenen kunnen trainen, net zoals we de spieren in ons lichaam kunnen trainen. Kortom, studeren is het trainen van je hersenen zodat ze informatie beter kunnen vasthouden.

Een tweede vaststelling is dat bij het ouder worden veel vermogens achteruitgaan. De duidelijkste

voorbeelden hiervan zijn de snelheid van mentale operaties en het vermogen om je niet af te leiden. Het is echter niet allemaal slecht nieuws. In plaats van de verminderde vermogens komt verbetering op andere vermogens, bijvoorbeeld op het gebied van patroonherkenning en het begrijpen van en kunnen omgaan met gecompliceerde emoties.¹

Ten derde moeten we vaststellen dat de ontwikkeling sterk verschilt tussen individuen. Zo is er significant verschil tussen de ontwikkeling bij meisjes en jongens. De ontwikkeling bij meisjes gaat sneller dan bij jongens.

---

¹ GOLDBERG E., *The Wisdom Paradox*. New York: Gotham Books, 2005 en CONSEDINE, N.S. & MAGAI, C., *Emotional Development in Adulthood: A Developmental Functionalist Review and Critique*. In HOARE, C. (ed.), *Handbook of Adult Development and Learning*, New York: Oxford University Press, 2006, p. 123 e.v.

Ten vierde hebben de verschillende gedeeltes in de hersenen een eigen specifieke functie die ieder op een ander moment tot rijping komen. Het gedeelte van de hersenen dat vooraan zit, de prefrontale cortex, staat in voor het aanvoelen en begrijpen van anderen, emoties bewust voelen. Ook impulscontrole en nadenken over (morele) dilemma's situeren zich in dit gedeelte van de hersenen. Deze delen – en hun verbindingen met de rest van de hersenen – gaan zich pas goed ontwikkelen na het zestiende levensjaar. Dit wil zeggen dat hun ontwikkeling pas echt op gang komt op een leeftijd ergens tussen twintig en vijfentwintig jaar. Een leerling tot in het einde van het middelbaar onderwijs is dus nog te impulsief om als ontwikkeld beschouwd te worden. Tot minstens de leeftijd van meerderjarigheid kiest men impulsief en